

Tillväxtverket remissvar avseende Agenda 2030- delegationens slutbetänkande Världens utmaning, världens möjlighet (SOU 2019:13)

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör vi genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas. I vårt arbete för hållbar tillväxt söker vi förstå hur samhällsutmaningar påverkar regioner och näringsliv. Samtidigt främjar vi entreprenörskapet som ett verktyg för att ta fram och sprida lösningar på de utmaningar som samhället står inför. Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Tillväxtverkets synpunkter

Delegationen föreslår i sitt slutbetänkande ett flertal åtgärder som syftar till att stärka det svenska genomförandet av Agenda 2030. För att uppnå den typ av genomgripande förändring som Agenda 2030 anger anser Tillväxtverket att förslagen så långt som möjligt behöver ses och behandlas som delar av en sammanhållen styrkedja. Vi menar att det sammanhållna perspektivet ytterligare kan stärkas och att det är viktigt att så sker i regeringens fortsatta arbete. Till exempel gäller detta i fråga om hur mål formuleras (se vidare nedan), följs upp och analyseras samt hur utfallet hanteras för samordning på olika nivåer. En visuellt tydlig styrkedja anser vi skulle underlätta genomförandet, förtydliga mandat och ansvar samt underlätta den kvalitativa uppföljningen av genomförandet nationellt, regionalt och lokalt.

Mål och uppföljning

Begrepp som "hållbar utveckling" och "hållbar tillväxt" är redan flitigt förekommande i den offentliga styrningen, exempelvis i lagstiftning, strategier, och förordningar. I delegationens slutbetänkande blandas till viss del åtgärdsförslag som hanterar Agenda 2030 som ett mål i sig (bland annat i förslag om målformuleringar, kommunikationsinsatser och klassificeringar av forskningsansökningar) med åtgärdsförslag som syftar till mer allmänt formulerade mål om hållbar utveckling. Delegationen beskriver samtidigt själva Agenda 2030 som "världssamfundets nuvarande definition av vad hållbar utveckling innebär" vilket antyder att agendan inte är ett mål i sig så mycket som en global handlingsplan och ett analysverktyg för att formulera egna nationella, regionala och lokala delmål. Vi anser att denna avgränsning är rimlig och viktig att hålla fast vid när förslag på mål och åtgärder utformas.

I sitt slutbetänkande föreslår delegationen att mål kopplat till Agenda 2030 införs på olika nivåer. Bland annat föreslår delegationen ett riksdagsbundet mål för genomförandet av Agenda 2030 men även att regeringen gör tillägg i det

förvaltningspolitiska målet, i myndighetsförordningen liksom i målet för regional tillväxtpolitik. Tillväxtverket ställer sig positiv till att stärka den politiska förankringen samt förutsättningarna för genomförande på statlig, regional och lokal nivå genom tydligare målformuleringar. Samtidigt ser vi att målen är allmänt formulerade och svåra att följa upp.

Mål kopplade till hållbar utveckling/hållbar tillväxt finns redan idag med i många myndigheters förordningar och instruktioner. Att ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet ska vara en integrerad del i analyser, strategier, program och insatser i det regionala tillväxtarbetet är inskrivet i förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete. Samtidigt menar Tillväxtverket att regionalt utvecklingsansvarigas mandat och ansvar avseende Agendan behöver tydliggöras. Både avseende styrning samt återrapportering.

Sammantaget ställer vi oss frågande till att införandet av mål i sig kommer leda till att faktiska och mätbara effekter nås. Vi anser att mål behöver kompletteras med tydligt angivna förflyttningar inom respektive målområde utifrån en svensk kontext. Vi ser positivt på förslagen om en kommitté för förslag och uppföljning liksom förslagen om stärkt samordningskapacitet och vill särskilt betona betydelsen av stärkt samordningskapacitet mellan politikområden och mellan nationell, regional och lokal nivå. Vi vill understryka att utvärderingen av Sveriges genomförande bör utgå från en tydlig förändringslogik. Vi tror även att en sådan effektlogik kan underlätta genomförandet på regional och lokal nivå.

Kompletterande mått till BNP

I anslutning till delegationens förslag om att ge Ekonomistyrningsverket i uppdrag att ta fram ett förslag på en Agenda-2030-bilaga anges att Ekonomistyrningsverket bör överväga om kompletterande mått till BNP ska ingå. Tillväxtverket ställer sig positiva till förslaget då vi anser att den typ av systemsyn som Agenda 2030 efterfrågar kräver nya sätt att mäta, förstå och analysera hållbar utveckling. Vi vill uppmärksamma att svenska regioner tillsammans med Tillväxtverket och Reglab har utvecklat BRP+, ett svenskt ramverk som mäter hållbar utveckling i enlighet med Agendans delmål 17:19. BRP+ är väl känt bland regionerna och förankrat bland regionalt utvecklingsansvariga. Ingående data går att bryta ned på kommunal nivå vilket möjliggör uppföljning och analys genom hela styrkedjan.

Regionernas roll

Delegationen har i sitt betänkande föreslagit att länsstyrelsernas ska ges i uppdrag att verka för att målen i Agenda 2030 nås samt sprida information om Agenda 2030-arbetet på lokal och regional nivå. Uppdraget ska genomföras i samverkan med andra aktörer enligt förslaget. Därutöver föreslår delegationen att regeringen ger länsstyrelsernas i uppdrag att arrangera Agenda 2030-forum för olika sektorer och aktörer på lokal och regional nivå i samverkan med landstingen och i samråd med kommunerna och andra relevanta aktörer på lokal och regional nivå.

Länsstyrelserna har en viktig funktion för att åstadkomma samordnad och anpassad styrning utifrån ett statligt helhetsperspektiv men det är regionerna som har tilldelats det regionala utvecklingsansvaret. Tillväxtverket anser därför att de regionalt

utvecklingsansvariga bör erbjudas/ges ansvaret att verka för att målen i Agenda 2030 nås. Arbetet behöver dock ske i samverkan med länsstyrelserna. Av samma anledning anser vi att regionerna bör erbjudas ansvaret för att arrangera de regionala 2030-forum som delegationen föreslår men i samverkan med länsstyrelserna och andra relevanta aktörer på lokal och regional nivå. Ansvaret för att återsrapportera resultat från de regionala 2030-forumen bör åläggas regionalt utvecklingsansvariga.

Näringslivets roll

Näringslivets medverkan är en förutsättning för att nå agendans mål och vision. Tillväxtverket ser det som positivt att delegationen har ett brett perspektiv på företagets roll som omfattar hur företagen agerar i enlighet med internationella överenskommelser men även företagets betydelse för att utveckla och sprida lösningar som tillför bredare samhällsvärden. Delegationens förslag för näringslivets roll i genomförandet kopplar dock snarare till lagkrav, dialoger och efterlevnad av internationella riktlinjer än till främjande av utveckling och applicering av nya lösningar.

Tillväxtverket vill understryka att insatser som syftar till att stärka näringslivets roll i genomförandet av agendan behöver utgå från en förståelse av innovation som omfattar såväl tekniska som icke-tekniska lösningar. Det är även viktigt att innovation inte avgränsas till FoU utan även omfattar utveckling som sker nära marknaden och i samverkan med användare. Detta är en förutsättning för att främja ett partnerskap med näringslivet som också omfattar SME liksom sociala innovationer och implementering av nya affärsmodeller.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Gunilla Nordlöf. Johanna Giorgi har varit föredragande. I handläggningen har också Anna Ebenmark, Klas Fritzson, Sigrid Hedin, Kristin Hedström, Rosi Hoffer samt stabschef Lena Carlsson deltagit.

Gunilla Nordlöf

Johanna Giorgi